

5. Лотарева Д. В. Організація системи управління ризиками на агропідприємствах Миколаївської області. OSHAgro – 2024 : матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 30 вересня 2024 року). Київ : МОН України, Національний університет біоресурсів і природокористування України, Науково-виробничий журнал «Охорона праці», Європейське співтовариство з охорони, 2024. С. 7-10. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/18904>.

6. Мелашенко Ю. С. Використання енергетичних ресурсів: вплив на навколишнє середовище. Продовольча безпека України в умовах війни і післявоєнного відновлення: глобальні та національні виміри. Міжнародний форум = Food security of Ukraine in the conditions of the war and post-war recovery: global and national dimensions. International forum : доповіді учасників міжнародної науково-практичної конференції (м. Миколаїв, 30-31 травня 2024 р.) / Міністерство освіти і науки України ; Миколаївський національний аграрний університет. Миколаїв : МНАУ, 2024. С. 102-104. DOI:<https://doi.org/10.31521/978-617-7149-78-0-32>.

7. Курепін В. М., Іваненко В. С. Застосування цифрових технологій у сільському господарстві для досягнення цілей сталого розвитку. Modern Economics. 2024. № 47(2024). С. 62-69. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V47\(2024\)-09](https://doi.org/10.31521/modecon.V47(2024)-09).

8. Курепін В. М. Забезпечення глобальної продовольчої безпеки: потенціал України в умовах війни // Продовольча безпека України в умовах війни і післявоєнного відновлення: глобальні та національні виміри. Міжнародний форум = Food security of Ukraine in the conditions of the war and post-war recovery: global and national dimensions. International forum : доповіді учасників міжнародної науково-практичної конференції, 01-02 червня 2023 р., м. Миколаїв / Міністерство освіти і науки України ; Миколаївський національний аграрний університет. Миколаїв : МНАУ, 2023. С. 209-212. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/14380>.

9. Іваненко В. С. Подолання кризових явищ у аграрній сфері за допомогою технології доповненої реальності. Урожайність та якість продукції рослинництва за сучасних технологій вирощування : матеріали міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., присв. 90-річчю з дня народження професора Г. П. Жемели (м. Полтава, 30 верес. 2023 р.). Полтава : ПДАУ, 2023. С. 224-226. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/15512>.

УДК: 636.1:331.45

**ОХОРОНА ПРАЦІ ЯК ОСНОВА БЕЗПЕЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ПЛЕМЕННОГО КОНЕВОДСТВА
OCCUPATIONAL SAFETY AS THE BASIS OF SAFE ACTIVITIES IN
PEDIGREE HORSE BREEDING**

Микола Піндера, Вячеслав Курепін
Миколаївський національний аграрний університет
Миколаїв, Україна

Охорона праці в галузі коневодства є важливим елементом забезпечення безпечних умов виробничої діяльності. Робота з тваринами, використання механізованого обладнання та організація процесів утримання та годівлі коней пов'язані з впливом різноманітних небезпечних і шкідливих факторів. Підтримка належного рівня безпеки праці по вирощуванню та утриманню спортивних коней сприяє збереженню здоров'я працівників, підвищує ефективність виробництва та покращує умови утримання тварин. У філії «Південний племконцентр» ДП «Конярство України» систему охорони праці організовано відповідно до чинного законодавства України та галузевих нормативно-правових документів, що регламентують вимоги безпеки під час роботи у тваринництві.

Система управління охороною праці у філії «Південний племконцентр» спрямована на створення безпечних та здорових умов праці для працівників, які здійснюють догляд за кінями, їх годівлю, тренування та ветеринарне обслуговування. Основними завданнями системи безпеки та

гігієни праці є запобігання виробничого травматизму [1, с. 102], попередження професійних захворювань та забезпечення належних санітарно-гігієнічних умов виробничих приміщень.

У філії «Південний племконцентр» відповідальність за організацію безпечних умов праці покладається на керівника підприємства, керівників структурних підрозділів, контроль покладається на службу охорони праці. Керівники філії «Південний племконцентр» згідно чинних нормативно-правових актів з охорони праці своєчасно організують навчання працівників питанням безпеки: перед початком роботи - вступний та первинний інструктажі з питань охорони праці, у продовж роботи - періодичні інструктажі, які здійснюються під час виконання виробничих завдань. Особлива увага приділяється навчанню безпечним прийомам роботи з тваринами, адже коні належать до великих і потенційно небезпечних тварин.

Процес годівлі спортивних коней у господарстві включає підготовку кормів, їх зберігання, транспортування до стай, роздавання кормів тваринам та контроль за їх споживанням. Під час виконання таких операцій працівники піддаються впливу різних виробничих факторів [2, с. 38], зокрема фізичних, біологічних та механічних. Деякі з них є небезпечними.

До фізичних факторів належать підвищена або знижена температура повітря в конюшнях, недостатня освітленість робочих місць, шум від обладнання та підвищена запиленість повітря під час роботи з сухими кормами. Наявні біологічні фактори пов'язані з можливістю контакту з мікроорганізмами, алергенами та продуктами життєдіяльності тварин. Механічні фактори виникають під час використання кормороздачі, транспортуванні, подрібнюванні кормів та інших видів робіт які виконуються на обладнанні племконцентру. Особливу небезпеку становить безпосередній контакт із кіньми, оскільки необережні рухи тварини можуть спричинити травмування працівника. Тому важливо дотримуватися встановлених правил поведінки з тваринами та використовувати безпечні методи роботи [3, с. 333].

У процесі утримання та годівлі спортивних коней працівники можуть піддаватися впливу низки небезпечних та шкідливих факторів виробничого середовища. Серед них значний відсоток відносять до травмонебезпечних ситуацій, що виникають під час роботи з тваринами. Коні можуть проявляти агресивну поведінку, різко рухатися чи лякати сторонніх звуків, що може призвести до ударів чи падінь.

Іншим небезпечним фактором виробничого середовища є запиленість повітря, що виникає під час роботи із сіном, соломою та комбікормами. Тривалий вплив пилу спричиняє захворювання органів дихання або алергічні реакції [4, с. 333]. Присутня небезпека від підвищеної концентрації аміаку, яка утворюється внаслідок розкладання органічних відходів у стайнях. Суттєвим фактором ризику є використання механізованого обладнання, зокрема кормозмішувачів, подрібнювачів та транспортерів. Порушення правил експлуатації цього обладнання може призвести до травмування працівників.

Для забезпечення належних та безпечних умов праці на підприємстві підтримують належний санітарно-гігієнічний стан стайні. Приміщення регулярно очищуються від гною та залишків кормів, своєчасно проходить дезінфекція. Підлога в конюшнях рівна, неслизька та водонепроникна. Стіни покриті матеріалами, які легко піддаються очищенню та дезінфекції. Важливим фактором є підтримання оптимального мікроклімату в приміщеннях конюшні. Температура повітря в конюшнях для спортивних коней повинна становити приблизно 8-12 °С у холодний період року, а відносна вологість повітря - близько 60-70 %. Швидкість руху повітря не повинна перевищувати 0,3 м/с.

Працівники, які виконують роботи в конюшнях та кормоцехах, своєчасно забезпечуються спеціальним одягом, захисним взуттям, рукавицями та засобами захисту органів дихання. Звичайно спецодяг зручний, міцний і придатний для роботи з тваринами [5, с. 427]. Захисне взуття надійне та запобігає травмуванню стопи у разі випадкового наступання коня. Під час роботи з кормами, що утворюють пил, працівники використовують респіратори або захисні маски. Регулярне очищення та прання спецодягу є важливою умовою підтримання санітарного стану робочої середовища.

Стайні та кормосховища за факторами пожежонебезпечності належать до об'єктів підвищеної пожежної небезпеки через наявність великої кількості легкозаймистих матеріалів, зокрема сіна, соломи та дерев'яних конструкцій. Для запобігання пожеж необхідно забезпечити справність

електропроводки [6, с. 27], регулярно перевіряти стан електрообладнання та дотримуватися правил пожежної безпеки. На території господарства встановлені первинні засоби пожежогасіння, зокрема порошкові та вуглекислотні вогнегасники. На території є у достатній кількості пожежні щити з необхідним інструментом та резервуари з водою. Працівники проінструктовані щодо порядку дій у разі виникнення пожежі та використання засобів пожежогасіння. Всі працівники своєчасно проходять регулярні навчання з пожежної безпеки [7, с. 54].

Для забезпечення оптимального мікроклімату у приміщенні необхідно організувати ефективну вентиляцію. У стайні утримується 30 спортивних коней. Нормативна потреба у свіжому повітрі для одного коня становить приблизно 70 м³ на годину. Загальна потреба у повітрі визначається за формулою:

$$L = N \times q$$

Де:

L - об'єм повітря, м³ / год;

N - кількість тварин;

q - норма повітрообміну на одну голову.

Підставимо значення:

$$L = 30 \times 70 = 2100 \text{ м}^3/\text{рік.}$$

Отже, система вентиляції повинна забезпечувати подачу не менше ніж 2100 м³ свіжого повітря на годину.

Нормативна освітленість у конюшнях повинна становити приблизно 50 люкс. Площа приміщення становить 600 м², потрібний світловий потік визначається за формулою:

$$\Phi = E \times S$$

Де:

Φ - світловий потік, лм;

E - освітленість, лк;

S – площа приміщення.

Підставимо значення:

$$\Phi = 50 \times 600 = 30000 \text{ лм.}$$

У конюшнях використовуються світлодіодні світильники зі світловим потоком 3000 лм. Необхідна кількість світильників становить 10-12 одиниць з урахуванням втрат світлового потоку. Нормативна освітленість у конюшнях забезпечуються додатковими місцевими світловими приборами, які при необхідності включають для освітлення робочих місць.

Удосконалення технології годівлі спортивних коней повинно супроводжуватися впровадженням сучасних технічних інноваційних засобів, які дозволяють підвищити рівень безпеки та гігієни праці. До таких заходів належать механізація процесів приготування та роздавання кормів, встановлення автоматизованих систем вентиляції та освітлення, а також використання сучасних цифрових систем контролю мікроклімату. Важливим напрямом є підвищення рівня професійної підготовки працівників [8, с. 160], проведення регулярних інструктажів та навчання безпечним

методам роботи з кіньми. Також доцільно проводити періодичні медичні огляди працівників та впроваджувати заходи щодо профілактики професійних захворювань.

Висновок. Забезпечення належного рівня охорони праці у філії «Південний племконцентр» ДП «Конярство України» є важливою умовою ефективного функціонування підприємства та збереження здоров'я працівників. Аналіз умов праці показує, що основними небезпечними факторами є робота з тваринами, підвищена запиленість повітря та можливість травмування під час експлуатації обладнання. Впровадження сучасних систем вентиляції, раціонального освітлення, механізації процесів годівлі та використання засобів особистого захисту дозволить значно покращити умови праці та підвищити рівень безпеки в господарстві.

Список використаних джерел

1. Курепін В. М., Зубехіна-Хайят О. В. Механізми антикризового управління як основа адаптації бізнесу до турбулентного середовища. *Modern Economics*. 2025. № 54(2025). С. 95-103. DOI:[https://doi.org/10.31521/modecon.V54\(2025\)-13](https://doi.org/10.31521/modecon.V54(2025)-13).

2. Іваненко В. С., Курепін В. М. Визначення величини ризику: значущість та ймовірність. *OSHAgrо – 2025 : збірник тез доповідей V міжнар. наук.-практ. конф.*, 30 вересня 2025 року / МОН України ; Національний університет біоресурсів і природокористування України ; Науково-виробничий журнал «Охорона праці» ; Європейське співтовариство з охорони праці. Київ, 2025. С. 37-39. <https://dSPACE.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/23333>.

3. Іваненко В. С. Інструментарій стратегічного управління персоналом у сільському господарстві. Глокалізаційні аспекти інноваційного розвитку економіки: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених (м. Одеса, 16 жовтня 2025 р.). Одеса : ОНЕУ, 2025. С. 332-334. <https://dSPACE.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/22739>.

4. Курепін В. М. Захист працівників від професійних ризиків у процесі їхньої трудової діяльності. *OSHAgrо – 2025 : збірник тез доповідей V міжнар. наук.-практ. конф.*, 30 вересня 2025 року / МОН України ; Національний університет біоресурсів і природокористування України ; Науково-виробничий журнал «Охорона праці» ; Європейське співтовариство з охорони праці. Київ, 2025. С. 3-5. <https://dSPACE.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/23317>.

5. Мельничук Д. В. Ключові елементи ефективного управління виробництвом: методи та підходи. Сучасні тренди соціально-економічних перетворень та інтелектуалізації суспільства в умовах сталого розвитку : тези доповідей міжнар. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 20-21 жовтня 2025 р.). Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2025. С. 426-428. URL:<https://dSPACE.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/22813>.

6. Іваненко В. С. Макроекономічні аспекти економічної безпеки підприємств аграрного профілю. Управління механізмами гарантування фінансово-економічної безпеки соціально-економічних систем різних рівнів функціонування : матеріали IV всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Миколаїв; 26–28 листопада 2025 р.). Миколаїв : МНАУ, 2025. С. 27-28. <https://dSPACE.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/23929>.

7. Сухорукова А. Л. Сучасні комплексні системи управління персоналом у контексті цифровізації та автоматизації процесів. Інноваційні цифрові рішення як драйвер соціальних змін в освітньому та професійному середовищі : матеріали II міжнар. наук.-практ. конференції (м. Київ, 28 листопада 2025 р.). Ч. 1. / упорядн.: І. В. Бацуровська, Г. С. Кашина. Київ : АПСВТ, 2025. С. 52-57. URL: <https://dSPACE.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/24045>.

8. Курепін В. М. Механізм фінансування та громадської участі в забезпеченні заходів безпеки на локальному та регіональному рівнях. *Modern Economics*. 2026. № 55(2026). С. 153-161. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V55\(2026\)-21](https://doi.org/10.31521/modecon.V55(2026)-21).